

INDEKS POTROŠAČKIH CIJENA U BOSNI I HERCEGOVINI U MARTU 2007. GODINE

U martu 2007. godine mjesečna inflacija 0,1%.

Cijene proizvoda i usluga koji se koriste za ličnu potrošnju u Bosni i Hercegovini mjerene indeksom potrošačkih cijena, u martu 2007. u odnosu na februar 2007. godine u prosjeku su više za 0,1%. U odnosu na decembar prošle godine cijene su u martu 2007. godine bile veće za 0,7%.

Više cijene hrane, alkoholnih pića i zdravstva

Posmatrano po odjeljcima prema namjeni potrošnje (COICOP), u martu 2007. u odnosu na februar 2007. godine najviše su porasle cijene hrane i bezalkoholnih pića (za 0,3%), zdravstva (za 0,2%) te alkoholnih pića i duhana i ostalih dobara i usluga (za 0,1%). Na nivou preostalih odjeljaka nije bilo promjena cijena.

U okviru odjeljka hrane i bezalkoholnih pića rast cijena je uzrokovan porastom cijena hrane za 0,3% dok su cijene bezalkoholnih pića opale za 0,2%.

U odjeljku alkoholnih pića i duhana do porasta cijena je došlo u grupi alkoholnih pića za 0,4% dok se cijene duhana nisu mijenjale.

Porast cijena u zdravstvu nastao je uslijed povećanja cijena u grupi medicinskih proizvoda, uređaja i opreme za 0,3%.

U odjeljku ostalih dobara i usluga rast cijena je uzrokovan porastom cijena u grupi lične higijene od 0,1%.

Veće cijene proizvoda u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića povećale su inflaciju u martu 2007. godine za 0,09%, dok ju je porast cijena u odjeljcima zdravstva i ostalih dobara i usluga povećao za po dodatnih 0,01%.

Godišnja inflacija u martu 2007. godine 0,7%.

Porast potrošačkih cijena u martu je rezultirao višom stopom inflacije na godišnjem nivou. Cijene u martu 2007. godine u odnosu na mart 2006. godine su u prosjeku više za 0,7%. S druge strane dvanaestomjesečni rast cijena je u prosjeku bio 4,5% pri čemu treba imati u vidu da je ta stopa inflacije izazvana dobrim dijelom uvođenjem poreza na dodatnu vrijednost u januaru 2006. godine. Inflacija u prva tri mjeseca 2007. godine u odnosu na isti period 2006. godine je bila 0,8% budući da su oba posmatrana perioda sadržavala PDV.

Lista proizvoda i usluga kod kojih je na godišnjem nivou došlo do najvećih povećanja cijena je drugačija od one na mjesečnom nivou. Najveća povećanja cijena su bila u odjeljcima obrazovanja (za 4,2%), stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata (za 3,5%), komunikacija (za 2,4%), restorana i hotela (za 1,9%) i rekreacije i kulture (za 1,8%).

Harmonizirani indeks potrošačkih cijena

Mjerena pomoću harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena, inflacija u Bosni i Hercegovini u martu u odnosu na februar 2007. godine bila je također 0,1%.

Godišnja inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u februaru 2007. godine u području eura (13 evropskih zemalja Evropske monetarne unije) bila je 1,8% dok je u EU-27 bila 2,1%. Najveća inflacija u tom periodu bila je u Mađarskoj (9%), a najmanja na Malti (0,8%). U Bosni i Hercegovini inflacija je u tom periodu bila 0,7%.

Tabela 1. Indeksi potrošačkih cijena prema klafifikaciji COICOP u martu 2007. godine

COICOP	Odjeljak	Struktura (%)	III 2007. II 2007.	III 2007. XII 2006.	III 2007. III 2006.	IV 2006.-III 2007. ¹ IV 2005.-III 2006.	I-III 2007. I-III 2006.	III 2007. Ø 2005.
00	Indeksi potrošačkih cijena-ukupno	100,00	100,1	100,7	100,7	104,5	100,8	107,3
01	Hrana i bezalkoholna pića	31,63	100,3	102,2	100,8	106,2	100,9	109,8
02	Aklohorna pića i duhan	3,38	100,1	100,2	100,3	100,1	100,3	100,3
03	Odjeća i obuća	4,70	100,0	99,8	96,8	98,3	96,8	97,6
04	Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti	24,72	100,0	100,1	103,5	110,3	103,6	121,5
05	Najmeštaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće	6,48	100,0	100,1	99,9	100,8	99,8	101,1
06	Zdravstvo	3,77	100,2	100,2	100,3	106,7	100,3	109,4
07	Prevoz	9,72	100,0	98,5	99,3	102,7	99,1	102,2
08	Komunikacije	2,68	100,0	101,8	102,4	110,4	102,6	115,7
09	Rekreacija i kultura	3,70	100,0	100,2	101,8	104,2	101,8	106,3
10	Obrazovanje	0,92	100,0	101,3	104,2	102,6	104,2	105,4
11	Restorani i hoteli	2,49	100,0	100,4	101,9	104,0	102,9	105,4
12	Ostala dobra i usluge	5,81	100,1	100,2	100,5	101,1	100,4	101,7

¹ 12-mjesečni indeks koji pokazuje promjenu cijena posljednjih dvanaest mjeseci u odnosu na prethodnih dvanaest mjeseci.

Tabela 2. Harmonizirani indeksi potrošačkih cijena u martu 2007. godine

COICOP	Odjeljak	Struktura (%)	III 2007. II 2007.	III 2007. XII 2006.	III 2007. III 2006.	IV 2006.-III 2007. IV 2005.-III 2006.	I-III 2007. I-III 2006.	III 2007. Ø 2005.
00	Indeksi potrošačkih cijena-ukupno	100,00	100,1	100,5	100,7	104,5	100,7	107,2

Tabela 3. Mjesečni indeksi potrošačkih cijena (Ø 2005 = 100)

Godina	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2005.	98,9	99,5	100,1	99,3	99,3	99,4	99,5	99,1	99,9	101,4	101,7	101,9
2006.	106,0	106,5	106,5	105,6	106,5	106,3	105,7	105,5	105,6	106,3	106,4	106,6
2007.	106,9	107,2	107,3									

Tabela 4. Mjesečni indeksi potrošačkih cijena, ukupno

Godina	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Prethodni mjesec = 100												
2005.	101,4	100,5	100,6	99,2	100,0	100,1	100,1	99,7	100,8	101,5	100,3	100,2
2006.	104,0	100,4	100,1	99,1	100,9	99,8	99,4	99,9	100,1	100,7	100,0	100,2
2007.	100,3	100,3	100,1									
Isti mjesec prethodne godine = 100												
2005. ²
2006.	107,2	107,0	106,5	106,4	107,3	106,9	106,2	106,5	105,7	104,9	104,6	104,6
2007.	100,9	100,7	100,7									
Decembar prethodne godine = 100												
2005.	101,4	101,9	102,5	101,7	101,7	101,9	101,9	101,6	102,4	103,9	104,2	104,5
2006.	104,0	104,4	104,5	103,6	104,5	104,3	103,6	103,5	103,6	104,3	104,3	104,5
2007.	100,3	100,6	100,7									

² Istraživanje potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini je započelo 2005. godine.

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Definicija indeksa potrošačkih cijena

Indeks potrošačkih cijena predstavlja mjeru promjena cijena proizvoda i usluga koje domaćinstva kupuju radi zadovoljenja svojih ličnih potreba na ekonomskoj teritoriji Bosne i Hercegovine.

Harmonizirani indeks potrošačkih cijena je poseban vid indeksa potrošačkih cijena jer se kod njegovog izračunavanja uzimaju u obzir privremena sniženja cijena u skladu sa Regulativom EU broj 2602/2000.

Namjena

Svrha prikupljanja potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini je dobijanje mjere inflacije u zemlji, entitetima i Distriktu Brčko. Pored toga indeks potrošačkih cijena se koristi i za usklađivanje plaća i zarada u skladu sa kolektivnim ugovorima, te penzija i socijalnih davanja. Također se koristi i za očuvanje vrijednosti kod ugovora s indeksnim klauzulama, omogućuje upoređivanje stope inflacije s drugim zemljama, omogućuje upoređivanje kretanja cijena unutar zemlje između pojedinih regiona, te služi kao osnov za deflacioniranje pojedinih makroekonomskih agregata u statistici nacionalnih računa i u druge svrhe.

Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini izračunava se na osnovu reprezentativne liste proizvoda koju u 2007. godini čine 624 proizvoda. Svakog mjeseca prikuplja se oko 21000 cijena na unaprijed definiranom uzorku prodajnih mjesta na dvanaest geografskih lokacija.

Obuhvat indeksa

Geografski obuhvat. Cijene se prikupljaju na dvanaest lokacija (gradova) u zemlji (Banja Luka, Bihać, Bijeljina, Brčko, Dobož, Istočno Sarajevo, Mostar, Prijedor, Sarajevo, Trebinje, Tuzla, Zenica) odabranih prema kriteriju broja stanovnika i njihovoj ulozi u geografskom području kojem pripadaju.

Obuhvat proizvoda. Obuhvaćeni su svi proizvodi i usluge koje kupuje stanovništvo radi finalne potrošnje. Obuhvat dobara i usluga redovno se revidira kako bi se očuvala reprezentativnost liste proizvoda s obzirom na ukuse potrošača i njihove navike u pogledu kupovine.

Snimanje cijena

Sve cijene se prikupljaju lokalno na način da snimatelji od entitetskih Zavoda za statistiku i Agencije za statistiku BiH dobijaju jasne specifikacije naziva proizvoda, njegove COICOP šifre te jedinice mjere koje trebaju posmatrati na terenu. Snimatelji na osnovu tih informacija samostalno biraju konkretan proizvod čiju će cijenu snimati na određenom prodajnome mjestu. Snimatelj mora izabrati konkretni proizvod u

skladu sa kriterijem najprodavanijeg proizvoda na datom prodajnom mjestu. Kako bi se osiguralo da snimatelji iz mjeseca u mjesec snimaju cijene istih proizvoda te kako bi se moglo pratiti koje proizvode snimatelji posmatraju na terenu, oni u upitnik unose i unaprijed definiran skup dodatnih karakteristika proizvoda, te informacije o eventualnim zamjenama proizvoda ukoliko ih bude. Takav način snimanja omogućuje praćenje promjene kretanja cijena između dva perioda, ali ne i poređenje prosječne cijene između različitih geografskih lokacija.

Za potrebe indeksa potrošačkih cijena, snimanje cijena se vrši sljedećih dana u mjesecu:

- za poljoprivredne proizvode koji se prodaju na tržnicama cijene se prikupljaju dva puta mjesečno, i to u prvoj i trećoj sedmici u mjesecu;
- za sve ostale proizvode cijene se, u skladu sa važećim Evropskim regulativama, prikupljaju jedanput mjesečno (između 1. i 21. u mjesecu), s tim da se nužno održava isti interval između prikupljanja.

Ponderi

Ponderi koji se primjenjuju za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena su koeficijenti koji odražavaju relativnu važnost odabranih proizvoda i usluga u ukupnoj potrošnji domaćinstava na domaćem teritoriju. Pomoću njih se izračunavaju elementarni indeksi kao ponderisani prosjeci. Bazirani su na podacima povezanim sa finalnom potrošnjom domaćinstava i na podacima o broju stanovnika.

Osnovni izvor podataka za izradu pondera za obračun indeksa potrošačkih cijena je Anketa o potrošnji domaćinstava. Za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena od januara 2007. godine primjenjuju se ponderi koji se baziraju na podacima iz Ankete o potrošnji domaćinstava za 2004. godinu. Ponderi se svake godine korigiraju s kretanjem cijena u prethodnoj godini.

Klasifikacija

Za klasificiranje proizvoda iz statistike potrošačkih cijena upotrebljava se Klasifikacija lične potrošnje prema namjeni (Classification of Individual Consumption by Purpose-COICOP) koja dijeli izdatke na dvanaest osnovnih odjeljaka proizvoda i usluga za koje se izračunavaju indeksi.

Agregiranje

Izračunavanje indeksa potrošačkih cijena počinje izračunavanjem elementarnih indeksa (indeksa proizvoda) i indeksa reprezentativnih stavki na nivou gradova. Pri tome se kao mjera srednje vrijednosti koristi geometrijska sredina. Agregatni indeksi se nakon toga izračunavaju korištenjem Laspeyres-ove formule za ponderisanu aritmetičku sredinu počevši od indeksa reprezentativnih stavki na nivou entiteta sve do općeg indeksa za Bosnu i Hercegovinu. Referentna baza za izračunavanje indeksa je 2005. godina.

Ostale definicije

Proizvod: bilo koji proizvod ili usluga za ličnu potrošnju koji se mogu kupiti, skupni naziv za proizvode i usluge.

Reprezentativna stavka: proizvod na najnižem nivou agregacije, odnosno proizvod u prodajnom mjestu na jednoj geografskoj lokaciji za koji se može procijeniti ponder. Proizvodima iz nižih nivoa agregacije nije moguće dodijeliti ponder jer za to ne postoje reprezentativni podaci.

Stopa promjene: stopa promjene u specifičnom referentnom periodu u poređenju sa vrijednošću sa početka tog perioda ili iz konkretno definiranog ranijeg perioda.

Znakovi

... ne raspolaže se podatkom

Izdaje i štampa Agencija za statistiku BiH
Published and printed by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina
71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26, telefon/phone: (33) 220 626, telefaks/telefax: (33) 220 622

Odgovara direktor Zdenko Milinović.
Person responsible: Zdenko Milinović, Director General
Pruredili: Edin Šabanović i Rubina Delić
Prepared by: Mr. Edin Šabanović and Ms. Rubina Delić
Tiraž: 100 primjeraka
100 copies printed

Elektronska pošta/E-mail: bhas@bhas.ba
Internetske stranice/Web site: <http://www.bhas.ba>

Podaci iz ovog saopštenja objavljuju se i na internetu.
First Release data are also published on the Internet